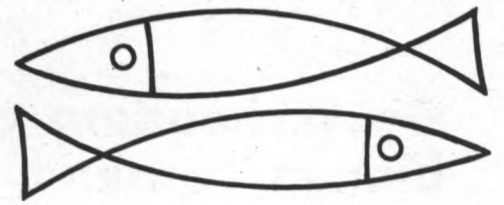

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

red. en sekr. h. pootlaan 242, alkmaar

adm.: merelhoven 273, capelle a.d. ijssel

J. D. JANSE — HAARLEMMERMEER

Een stil en rustig leven leiden

Bovenstaande zinsnede vindt u in Paulus' eerste brief aan Timotheus, het begin van hoofdstuk 2.

't Gaat daar over het gebed van de gemeente.

Daarbij moet niet alleen gedacht worden aan 'eigen' mensen.

Neen: „Ik vermaan u — schrijft de apostel — smekingen, gebeden, voorbeden en dankzeggingen te doen voor alle mensen...”

In haar gebed moet de gemeente niet met de rug naar de wereld staan, maar daarbij ook mensen buiten eigen kring betrekken. Blij met de blijden, wenend met de wenenden — zoals het heet in Rom. 12.

Biddend meeleven met anderen, wie ze ook zijn.

Als mensen wie dat biddend meeleven zeker wel mag gelden worden dan nog even met name genoemd „koningen en alle hooggeplaatsten”.

Mensen immers met een bijzonder taak.

Mensen ook wie we bijzondere veeleisende en verantwoordelijke eer verschuldigd zijn.

Op deze aansporing om in de gebeden te betrekken ook de omgeving, alle mensen, hooggeplaatsten met name ook, volgt nu dat bekende zinnetje: „opdat wij een stil en rustig leven leiden in alle godsvrucht en waardigheid”.

Wat wil de apostel daarmee zeggen?

Meestal wordt dit betrokken direct op die „koningen en alle hooggeplaatsten”, als werd daarmee hun taak aangegeven. Zij hebben er voor te zorgen dat de gemeente stil en rustig leven kan, het evangelie verkondigen, God dienen. En daarop moet dan het gebed van de gemeente voor die overheden gericht zijn.

Het lijkt me toe dat deze gangbare mening niet juist is en de zaak

waar het Paulus hier eigenlijk om gaat op de kop zet.

Wie moet er nu zorgen voor een stil en rustig leven in alle godsvrucht en waardigheid?

Niet die koningen en zo. Die worden hier ook niet aangesproken.

Neen: de gemeente, de gelovigen zelf. Die moeten zich kalm en rustig, Godvrezend, waardig gedragen.

Daar komt het op aan.

Daar gaat het Paulus om in heel dit gedeelte, hoofdstuk 2 en 3.

Zoals hij zelf het samenvat in 3 : 15: het gaat erom „hoe men zich behoort te gedragen in het huis van God, dat is de gemeente van de levende God, een pijler en fundament der waarheid”.

Paulus wil de gelovigen manieren leren.

Hoe zij zich als nieuwe gemeenschap heeft te gedragen.

Ze worden met argusogen bekeken.

Wat willen die mensen?

Waarvoor komen ze bij elkaar?

Ze leven onder het odium van mensenhaters te zijn en staatsvijandig, maken zich fanatiek en hooghartig los van hun oude vrienden en verwanten, van het verband waarin ze tot nu toe leefden. Ze komen niet meer in Artemis' tempel (het is in Efeze!), maar hebben hun eigen 'tempel'.

Maar wat is dat voor iets?

Nu komt het er daarom zo op aan, dat de gemeente laat zien dat zij zich niet hooghartig en verachtelijk afwendt van alle anderen, de 'gewone' mensen. Daarom: let er op, blijft in uw gebeden bezig met die anderen. Ook die regeren.

Blijft die eren. Door voor hen ook te bidden en te danken. Gewoon. Rustig. Geen oproerkraaiers maar gewone mensen, rustige burgers, ze bidden nog voor ons.

Zo zullen ze dan ook niet alleen acceptabel zijn voor de mensen, maar ook in Gods oog (2 : 3).

Een gemeente die zo positief staat tegenover de buitenwereld dat zij ervoor bidt draagt ook en vooral Gods goedkeuring weg. Want Hij staat ook positief tegenover die wereld. Hij wil ze redden. Al die

mensen. Zijn Zoon gaf zijn leven ervoor. Als losprijs niet maar voor 'n paar mensen, alle mensen. De gemeente weet het. Zij heeft de waarheid. Haar is die toevertrouwd.

Dan moet die gemeente bijzonder op haar gedrag letten.

Met het oog op die buitenwereld, die ook te zijner tijd het getuigenis van die waarheid zal horen.

Daarom komt het er op aan hoe en voor wie er wordt gebeden.

Zó dat daaruit blijkt: hier zijn geen oproerkraaiers en samen-zweerders bijeen, maar gewone, rustige mensen, die meeleven met hun omgeving, die 'hoogheden' eren.

Dat is de bedoeling van die aansporing om in de gebeden en dankzeggingen die andere mensen, de medemensen en overheden, niet te vergeten.

Dat zij zich zo stil en rustig gedragen, in alle godsvrucht en waardigheid.

Zoals dat dan ook verder daarin uit moet komen dat de mannen geen ruzie maken (vs 8), de vrouwen zich 'waardig' kleden en zich 'rustig' houden (vs 9-11; dezelfde woorden als in vs 2!), dat de ambtsdragers in de gemeente ook rustige, beschaafde mensen zijn, „ook gunstig bekend bij de buitenstaanden”...

Een stil en rustig leven...

Moeten 'koningen en hooggeplaatsten' daarvoor zorgen?

Dat zal wel waar wezen, maar daar gaat het hier nu niet over. De taak van de overheid is hier niet aan de orde.

Maar die van de gemeente. Hoe gedraagt zij zich? Hoe stelt zij zich op in die wereld, waarvoor zij een woord heeft! Het woord der waarheid.

Er staat wat op het spel.

Het 'image' van Christus' gemeente is van het grootste belang voor de loop van het woord der waarheid. Nog méér dan de zorg van de overheid.

Achter het ijzeren gordijn, waar de machthebbers vaak allerminst voor een stil en rustig leven van de gelovigen zorgen, worden toch nog telkens mensen gewonnen voor de waarheid, de echte en heilzame, getroffen door de kalme waardigheid, waarmee deze gelovigen hun weg gaan temidden van vijandige mensen en onder harde heersers. Ze bidden nog voor ze!

Dàt is „stil en rustig leven”. Denken wij in onze gebeden, ook

in onze kerkelijke samenkomsten, aan alle mensen?

Leven wij biddend mee met het wel en wee van onze omgeving? Van onze regering?

Kritiek is er genoeg te uiten. Ja, dat is er al genoeg. En revolutie ook.

Schoppen tegen dit en dat.

Maar *gebed*, voorbede en dankzegging — dat ook! —, zoals we het voor onze 'eigen mensen' doen, ook voor die anderen.

Zeker als ze ook nog hooggeplaatst zijn.

Geen grote mond, maar meelevend gebed.

Dat zijn de regels voor het huis van God.

de gemeente van de levende God, die de waarheid heeft.

IN DIT NUMMER

Pagina 41

Ds J. D. Janse,
Een stil en rustig leven leiden

Pagina 42

Ds H. J. van der Kwast,
De verhouding tot de kerken
binnen verband

Pagina 43

A. Verkerk,
Getuigenis tegen het legaliseren van soft drugs

Pagina 44-45

D. W. L. Millo,
Potverteren

W. D. Bakker,
Stichting Anno 1970

Pagina 46

Drs G. J. Vrijmoeth,
Boekbespreking

Pagina 47

Prof. C. Veenhof,
Persschouw

H. J. VAN DER KWAST — AMSTELVEEN

De verhouding tot de kerken binnen verband

Het Nederlands Dagblad nam op 17 januari jl. een artikel over van ds D. van Dijk uit Groningen, waarin wordt ingegaan op de door ondergetekende aan de orde gestelde zaak van de verhouding tussen de kerken binnen en buiten verband.

Naast het stuk van ds v. D. wordt aandacht gegeven aan wat ik hierover in ons blad heb geschreven.

„**Weinig optimistische geluiden** in discussies binnen en buiten verband”, schreef de redactie van genoemd blad terecht boven het geheel.

Wanneer ds Van Dijk het algemeen gevoelen in de kerken die hij dient vertolkt, is er weinig hoop op enige toenadering.

Laat ik eerst nog eens proberen duidelijk te maken wat mij heeft bewogen deze zaak aan de orde te stellen.

Het viel mij, toen ik de stukken weer eens doornam, die tijdens het conflict dat de kerken uiteendreef, op de tafels van de kerkeraaden kwamen op met hoeveel emoties er door de huidige binnen-verbanders gesproken werd over de grote daden des Heren in de Vrijmaking, toen Hij Zijn volk uitleidde en alles nieuw werd.

De termen voor rekening van de broeders latende, kunnen we toch stellen dat er in de vrijgemaakte kerken van een vernieuwd beleven van het werk van Christus en de gemeenschap daarin sprake was en er veel medeleven en liefde werd gevonden.

Maar het trieste is nu, dat **juist die kerken** in ons vaderland een scheuring hebben laten zien die, gelet op het percentage leden dat buiten verband is komen te staan, **zijn weerga niet heeft** in de gereformeerde kerken in ons land.

En geen mens gelooft toch dat in die vrijgemaakte kerken, waar zo geroemd werd in de daden des Heren, zich een zodanige geloofsafval openbaarde, dat er bijna dertig duizend leden buiten kwamen te staan.

Zo zijn we samen tot een schouwspel geworden.

Wie de zaak van Christus' kerkvergadering ter harte gaat kan hier toch geen vrede mee hebben. Er is grote verontrusting over het feit dat de leer van de **verzoening** in onze dagen wordt aangetast.

Het protest hiertegen zou veel meer spreken, wanneer allen die de leer der verzoening aanvaardden, die weten dat hier het hart van de kerk klopt, aan de wereld de **daadwerkelijke kracht** van die verzoening zouden tonen door **met haar vrede te zoeken**.

Met mijn artikel heb ik bedoeld op te roepen tot bezinning en zelfbeproeving.

Dit geldt voor allen die bij de conflicten betrokken waren en daarom kunnen ook de kerken buiten verband zich hier niet van af maken.

Ik kan me voorstellen dat een mens, die aan de benauwdheid is ontkomen even het spoor bijster raakt in het zoeken en beleven van de broederschap met alle ge-

Kerkelijk Leven

lovigen.

Maar in een rechte bezinning op de oecumene, waarvoor Christus heeft gebeden, leren we dat die niet daar gevonden wordt waar de mondige christen van onze tijd zich weinig gelegen laat liggen aan een belijdenis of kerkorde, maar daar waar men in Hem vrede heeft en die volhardend zoekt.

Wanneer ik de opmerkingen van ds Van Dijk lees maakt het de indruk dat er z.i. weinig bezinning nodig is, want hij is met de zaak klaar.

Van verschillende kanten ben ik aangepord om toch vooral op dit schrijven in te gaan, omdat er toch wel één en ander valt recht te zetten.

Maar het kost mij moeite omdat het mij helemaal **niet te doen** is om een **nieuwe polemiek** te ontketen omdat ik daar geen heil in zie.

De polemiek is één van de klippen waarop het vrijgemaakte scheepje is gestrand.

In zijn artikel, dat ik alleen via het Nederlands Dagblad onder ogen kreeg, tekent ds Van Dijk uitvoerig het portret van de buitenverbanders.

Onze kerken vormen geen eenheid in kerkrechtelijke zin, want ze komen niet samen in een synode, maar in een soort conferentie, waar vrijblijvend wordt overlegd en geen bindende besluiten worden genomen.

Daarom heeft een samenspreking van deputaten geen zin.

Voorts is er geen eenheid van belijden, want er zouden bij ons predikanten zijn die de Dordtse Leeregels niet aanvaardden, anderen die in de zaak van Verbond en Doop het rechte spoor niet houden.

Dr Arntzen wordt opgeroepen als getuige dat de hand wordt gelicht bij het ondertekenen van de belijdenis en een groot aantal studenten weigert te gaan studeren in Apeldoorn omdat de voorkeur aan de Vrije Universiteit wordt gegeven.

Opvallend is dat Zondag 22 van de Heid. Cat. **niet wordt genoemd**.

Er zijn, schrijft ds v. D., ook wel kerken en predikanten, die betrouwbaar zijn op het punt van belijdenis en kerkorde en met hen zou contact en hereniging mogelijk zijn in de weg van vergeving van een fout, die er mogelijk is begaan.

U merkt, hier is stof te over aangedragen voor enige pittige polemieken.

Het eerste dat ik van dit portret van onze kerken wil zeggen is dat we merken hoe groot de vreemding is geworden.

Er is binnen onze kerken verschil van inzicht over de weg, die we zullen kiezen, dit geeft spanningen en zorgen, we zullen het niet ontkennen.

Maar het is niet zo'n wilde toe-

Pastorale notities

Bidt en u zal gegeven worden

Wie oppervlakkig van Gods wetten kennis neemt kan al gauw denken, dat hij van jongsaf die wetten gewend is te onderhouden als een fatsoenlijk christenmens. Maar Jezus laat in het onderwijs dat hij aan zijn discipelen gaf ons weten, wat in concrete gevallen de wil van onze hemelse Vader is.

Hij noemt dan verschillende dingen: het kruis van leugen en laster om 's Heren wil vrolijk dragen; ons licht laten schijnen voor de mensen; onze vijanden liefhebben; haastig tot verzoening bereid zijn; bidden in de binnenkamer; aalmoezen geven in het verborgen; vasten zonder droevig gezicht; onbezorgd bij de dag leven; niet hard en liefdeloos over onze naaste oordelen. In het kort: onze medemens behandelen zoals wij zelf graag behandeld willen worden. Wie is tot deze dingen bekwaam? Wij, die van onszelf niet in staat zijn tot enig goed en geneigd tot alle kwaad? Wij, die van nature geneigd zijn God en onze naaste te haten?

Kijk, in een van zulke situaties zegt de Heer dan: Heb je moeite om je eigen wil te verzaken en

Gods wil zonder tegenspreken te gehoorzamen? — nu, bid en je zult ontvangen; zoek en je zult vinden; klop en er zal opengedaan worden. De woorden: 'Bidt en u zal gegeven worden' vormen dus niet zomaar een losse spreuk, maar worden ons voorgehouden als het gaan over de gerechtigheden van het Koninkrijk Gods.

Als de Heer ons tot de dienst in het Koninkrijk roept en ons zo scherp de wetten en regels van het Koninkrijk der hemelen voorhoudt, wijst Hij ons tevens de weg om die wetten en regels gehoorzaam te volbrengen. Dan zegt Hij: Vraagt er maar om, ernstig en volhardend. En Hij die ons opwekt om onze redding met vrees en beven te werken, Hij is het ook die op ons gebed in ons werkt beide het willen en het werken naar zijn welbehagen.

In dit verband is ons de belofte gegeven: 'Die bidt, die ontvangt en die zoekt, die vindt, en die klopt, die zal worden opengedaan'. Meer dan een vader op aarde zal de hemelse Vader de heilige Geest geven aan die er om bidden. En die Geest is het, waardoor we de wil van onze hemelse Vader kunnen doen. Daardoor leren we het kruis achter Christus opnemen, onszelf verloochenen en Hem navolgen.

B. Telder, Bilthoven

stand als ds Van Dijk zijn lezers wil doen geloven en er is geen reden tot paniek.

Daarom doet ds Van Dijk onze kerken geen recht!

Kort geleden bracht de post ons een stapel drukwerk, waarin we een karrevracht bezwaarschriften, brieven e.d. aantreffen, met verhalen van wat er in de kerken die ds Van Dijk dient alzo is geschied, rondom de mensen die meenden dit alle ook onder onze aandacht te moeten brengen.

Het zou mij niet veel moeite kosten uit deze lectuur een grote lijst met gebreken van de kerken binnen verband op te stellen.

Maar zo doet men niet in Israël!

Voelt men zich geroepen een oordeel uit te spreken of anderen voor te lichten, dan hoort men op zijn minst de andere partij.

Waarom doet ds Van Dijk dit niet en neemt hij b.v. zo maar dr Arntzen als getuige aan, zonder in rekening te brengen wat er onzerzijds in antwoord op het handelen en schrijven van dr A. is geschreven.

Zijn wij buiten verbanders nog steeds vogel-vrij en mogen wij nog altijd zonder stringente bewijzen veroordeeld worden?

Gelden de woorden van onze Heiland over zachtmoedigheid en barmhartigheid in het oordeel alleen voor de eigen kring?

Wat mij in het schrijven van ds Van Dijk het meest teleurstelt is dat hij in alle talen zwijgt over de **oorzaak** van de geslagen breuk. Zeker, er wordt ruimte gelaten voor een eventuele kerkrechtelijke fout, maar wat zou toch de reden zijn, dat zoveel kerken buiten verband zijn gekomen en velen voor de tweede maal in hun leven kwamen te staan voor de vraag of er een nieuw kerkverband moest worden aangegaan en of we na alle droevige ervaringen met het kerkverband niet eens

opnieuw naar de regels voor dit verband moeten zien.

Was de reden dat er predikanten bezwaren hadden tegen de leeregels van Dordt, dat anderen afweken in de zaak van Doop en Verbond, of dat studenten niet langer in Kampen wilden studeren, maar doorbraken naar de V.U.

Ik heb na zoveel jaren de stukken weer eens opgeslagen, waarin destijds van de kerkeraad van Haarlemmermeer O.Z. werd geëist maatregelen tegen mij te nemen en, toen de kerkeraad weigerde mij te schorsen, aan de classis Haarlem werd voorgesteld om mij uit de vergadering weg te sturen.

In die stukken lees ik **niets** van de zaken die ds Van Dijk noemt. Uit zijn artikel krijg je de indruk: die buiten-verbanders zijn moeilijke en lastige mensen, zij hebben bezwaren tegen een k.o. en de belijdenis en daarom zijn ze buiten verband geraakt, het is allemaal eigen schuld.

Nu wil ik niet de vermoorde onschuld gaan spelen, maar er toch wel aan herinneren dat er heel iets anders in geding was en men moet daarover geen rookgordijn leggen door te wijzen op moeilijkheden rondom de k.o. en de belijdenis, die er niet alleen in de buiten verbandse kerken zijn, maar die er in de vrijgemaakte kerken sinds 1945 zijn geweest, lasten die we samen hadden te dragen in de verantwoording die we nu eenmaal voor elkaar hebben.

Er hebben de laatste tijd nog al wat mensen tegen mij gezegd: Waar begin je aan, het is een uitzichtloze zaak.

Die stemmen zullen nu nog wel luider gaan klinken.

Inderdaad, het zijn weinig optimistische geluiden, om met de redactie van het Nederlands Dagblad te spreken.

A. VERKERK — HARDENBERG

Getuigenis tegen het legaliseren van soft drugs

Al in 't voorjaar van 1974 werd door minister Vorrink een voorontwerp ingediend om de zgn. soft drugs (marihuana en hashish) wettig te verklaren. Ze zouden dan in de vrije handel terecht komen en vrijelijk gebruikt kunnen worden.

Na dit voorontwerp is van departementale zijde een groot stilzwijgen gekomen en het ontwerp is nog steeds niet in de Tweede Kamer ingediend.

De Christenen hebben ontstellend lauw op dit gevaarlijke initiatief gereageerd. Op de hoorzitting heeft slechts één evangelische groep, nl. de Vereniging tot Heil des Volks, die in Amsterdam onder de drugverslaafden werkt, tegen dit ontwerp geprotesteerd, later gevolgd door enkele Christelijke partijen.

■ Aktiegroep

Intussen heeft zich een aktiegroep tegen legalisatie gevormd, nl. de Christelijke Drugs Bestrijding o.l.v. ds W. Jurg, Beukenlaan 18 te Balkbrug.

Deze voert actie en verzamelt handtekeningen met o.a. als resultaat dat de Duitse regering ernstig heeft geprotesteerd tegen het voornemen van de Nederlandse regering om als het enige land in Europa de soft drugs vrij te geven.

Alle predikanten zijn door ons aangeschreven en mede met hun hulp zijn er tienduizenden handtekeningen verzameld, vooral na kerkdiensten. Wie alsnog een handtekeningsakkie wil voeren, liefst interkerkelijk, kan bij ds Jurg materiaal aanvragen. Een helaas onvermijdelijk gironummer volgt hierbij: 937121 van de Rabobank Balkbrug, nr. 3053.09.234 t.n.v. Chr. Drugbestrijding.

Ondanks de resultaten en zelfs ondanks de duidelijke leiding van God, die wij ervaren hebben, zijn wij teleurgesteld door het gebrek aan bewogenheid bij veel Christenen. En inderdaad, de Christenen die zich actief het lot van de verslaafden aantrekken, is belachelijk klein. Wie interesseert zich voor hen? Wij allemaal zijn immers zo verschrikkelijk afgestompt door het vele t.v.-kijken naar de misère van andere mensen, meestal ver weg, zodat we niet meer op te porren zijn voor het leed van de verslaafden dichtbij. Soms zijn wij ook nog zo intelligent dat we nog hele spitse argumenten hebben bedacht om het druggebruik goed te praten en legalisatie van soft drugs toe te juichen.

■ Geld, een prachtig middel

Ik heb ontroerd gekeken naar de uitzending: Geven voor Leven, van de N.C.R.V. Dat is uniek, dat kan blijkbaar alleen maar in ons land. Je bent dan gewoon trots op Nederland. Maar ik heb wel zitten te bedenken: kunnen we alleen maar geven: ons geld, onze sympathie, ons hart, als we weken en maanden van te voren worden opgepept door een uitgekende, geld verslindende publiciteit?

Ons comité moet in z'n vrije tijd, vooral in 't begin met eigen geldmiddelen, zijn activiteiten voeren. Wij zijn een muis vergeleken met de N.C.R.V.-olifant (ik bedoel daar natuurlijk niets onvriendelijks mee) en toch is de nood van de tienduizenden en binnenkort honderdduizenden verslaafden vele malen groter dan die van jeugdankerpatiënten. Ik weet het is niet vergelijkbaar. Maar de middelen, die ter beschikking staan, om druggebruikers en drugverslaafden van hun problemen af te helpen zijn totaal ontoereikend.

■ De Overheid: zelf een probleem

In Amerika is het drugprobleem bijna onoplosbaar. Het is nu al zo, dat het sterftecijfer onder de jeugdigen door drugverslaving erg hoog is. Het kleine gedeelte dat zich vrij-

willig wil laten behandelen in ontwenningssklinieken, laat zich na hun zgn. genezing vaak weer zo gemakkelijk meeslepen door de blijkbaar overweldigende macht van de drugs, dat ze soms op weg naar huis al weer onder de drugs zitten. De tehuizen van Teen Challenge, onder leiding van David Wiker-son hebben nog het hoogste percentage genezen patiënten, omdat ook hier gebleken is, dat het gelovig gebed van een rechtvaardige veel vermag.

Wie zijn boek: „Het kruis in de asfaltjungle” leest en de film ziet, komt diep, diep onder de indruk van de misère van de druggebruikers, maar wordt tegelijkertijd getroffen door de grandeur van Gods Geest.

■ Minister Van Agt

Maar goed, voorkomen is altijd beter dan genezen en nog beter dan sterven. En nog een ander cliché: Zachte heelmeesters maken stinkende wonden. Maar niet alzo onze regering.

Minister Van Agt (een integer en gelovig man) verklaarde voor de zoveelste maal, dat hij een voorstander blijft van legaliseren van soft drugs.

En juist het bijna star vasthouden aan dit standpunt, maakt ons en allen die werkzaam zijn in evangelische opvangcentra zo verontwaardigd. Hij erkende voor het eerst (althans in het openbaar) dat ook zgn. soft drugs (marihuana en hashish) toch op de lange duur niet zo onschuldig blijken als gezegd wordt. Heel voorzichtig en diplomatiek uitgedrukt, maar door wetenschappelijke onderzoekingen en publikaties zijn de gevolgen van regelmatig gebruik van deze zgn. onschuldige verdovende middelen deze: het bewerkt langdurige veranderingen in de werking van de hersenschors, witte bloedlichaampjes worden aangetast, zelfs de chromosomen worden beschadigd, waardoor mismaakte kinderen het gevolg kunnen zijn. Ook geestelijk en moreel gaat de gebruiker achteruit. Zelfs na het stoppen van 't gebruik blijven de gevolgen nog jarenlang merkbaar. Er zou nog veel meer daarover te vertellen zijn en veel wetenschappers zijn nog voorzichtig, maar wat we al weten is alarmerend.

Maar de regering zegt: Goedkeuren, die soft drugs. En goedkeuren is gelijk aan aanmoedigen en stimuleren.

■ Andere angstaanjagende gevolgen

Wat altijd min of meer ontkend wordt door progressieve mensen; maar wat niettemin onomstotelijk een feit is: een bepaald percentage gebruikers van soft drugs gaat over op hard drugs. De legalisatie zal dit stellig in de hand werken. Gaat u maar na: de jongen, die nu met veel bravoure en geheimzinnigdoenerij stickies zit te roken, merkt nu dat jan en alleman hetzelfde zit te doen. Het is dan veel interessanter op zwaarder spul over te gaan: heroïne, morfine, L.S.D., codeïne, enz. De studie, de maatschappelijke carrière, de gezondheid, het levensgeluk, eventueel zijn gezin, alles moet daarvoor wijken. Wist u, dat een gemiddeld heroïne-gebruiker f 70,— tot f 100,— per dag nodig heeft om aan zijn rotzooi te komen? Wist u, dat W.W. en Bijstandsuitkeringen daarvoor gebruikt worden? Wist u, dat het ontbrekende geld veelal wordt aangevuld door diefstal, inbraak, beroving, prostitutie in alle variaties?

Wist u, dat de heroïne-slaaf, wanneer hij/zij niet stopt (wat onmenselijk zwaar is) zijn einde vindt in een vroegtijdige dood in de een of andere obscure kamer, meestal eenzaam en verlaten?

Wist u, dat een heroïne-gebruiker in staat is om z'n moeder te bestelen en z'n vrouw het huishoudgeld te ontfutselen?

■ Amsterdam

Wie denkt dat dit alleen maar in New York gebeurt, één van de gevaarlijkste steden ter wereld, vergist zich.

Amsterdam wordt in vele buitenlandse politierapporten genoemd als één van de centra van verdovende middelen. Amsterdam kent ruim 500 heroïne-gebruikers. En toch willen we zo graag progressief zijn en soft drugs legaliseren. Het staat zo beroerd om konservatief te lijken en er tegen te zijn. Maar u hebt het begrepen, het is nu progressief om kon-

servatief te zijn, tenminste als progressief betekent: opkomen voor de armen en ellendigen.

Preken en artikelen staan er vol van en het liefst zijn we solidair met de verdrukte er- gens in een ver land.

Maar Amsterdam, Rotterdam, Eindhoven, Stadskanaal zijn dichtbij, het probleem komt dadelijk uw straat binnen misschien wel uw gezin.

Nogmaals, beste, lieve, brave collega's, geloof niet in het lieve sprookje dat de soft drugs zo onschuldig en zo ongevaarlijk zijn, sprookjes zijn soms ook wreed en gruwelijk. Elke stem, die gegeven wordt voor legalisatie, is een stem voor een smerige zaak, met hoeveel brave en nobele bedoelingen die stem ook gegeven wordt.

■ Waarom smerig?

Nou, nou smerig, zult u zeggen, nu gaat u toch te ver. Maar wie wordt er nu van die legalisatie werkelijk gelukkiger? Niemand, behalve de profiteurs, de louches figuren, de obscure kapitalisten, die letterlijk en figuurlijk, over lijken gaan, als ze maar geld kunnen verdienen. Immers, wanneer de drugdealers hun florissante zaken in de hennep- producten niet meer kunnen voortzetten, omdat b.v. staatswinkels deze producten zouden verkopen, zullen ze hun werkterrein verleggen naar de hard drugs en de verkoop hiervan nog sterker pousseren, omdat de winsten nog groter zijn.

Dat geldt evenzeer voor bepaalde groepen soft druggebruikers, die het roken van „stickies” zien als een protest tegen het establishment. Wanneer echter het establishment hun dit gebruik zo vriendelijk toestaat, dan is de lol van het schoppen af.

Hun verzet tegen de maatschappij en hun vlucht daarvoor gaan ze dan zoeken in de hallucinaties van gevaarlijke pep- en roesmiddelen.

Daar is veel geld voor nodig. Amsterdam met z'n socialistisch stadsbestuur, wordt vreemd genoeg de stad, waar het kapitalisme in z'n meest brute vorm hoogtij viert: drughandel, prostitutie, diefstal, moord, pornografische lektuur seksuele uitbuiting in de meest walgelijke en gewetenloze variaties. Misschien houdt u nog vol: Het zal wel zo'n vaart niet lopen.

Laat ik u een ander voorbeeld geven; minder sensationeel misschien: nl. Breukelen; een vriendelijk dorp. Enige maanden geleden is daar op een middelbare school een schoolkrant verkocht aan kinderen en ouderen, waarin met allerlei schuttingtaal propaganda werd gemaakt voor vrije sex en vrij gebruik van soft drugs. Dit met medewerking van leraren. Om het onderwijs aanschouwelijker te maken waren er een zakje hashish en een voorbehoedmiddel aan de krant vastgeniet. Kerkeraden en predikanten, gemeentebestuur en justitie doen nauwelijks hun mond open of maken zich er met dooddoeners van af. De ironie wil, dat dezelfde school in het tijdschrift: „School” als voorbeeld wordt gezien, in hoeverre democratisering, ouderparticipatie inspraak enz. op een school kunnen worden gerealiseerd.

■ Wordt wakker, want de nood is groot

Deze versregel van de verzetsdichter is vele malen geciteerd en heeft daarom veel van z'n kracht verloren. Maar mijn woorden zijn te armzalig om de gewetens wakker te schudden.

De diepste oorzaak van de nood is het ontbreken van een bijbels perspectief. De jeugd vindt in school, kerk en maatschappij nauwelijks meer een krachtig ideaal, een bezieling, die hun leven inhoud en kracht geeft. En toch wil Jezus die geven, met een grote overgave en vol van liefde. Alleen de Heilige Geest kan dit in ons bewerken.

Het wordt tijd, dat school en kerk niet bij Kerstmis en Goede Vrijdag blijven staan, maar ook en vooral Pasen, het feest van de overwinning en Pinksteren, het feest van Gods kracht tot werkelijkheid maken, heel concreet en praktisch.

Toch 'n happy end, want het is tenslotte ook zo: hoe meer duisternis we zien bij onszelf en in de maatschappij, des te beter zien wij het Licht.

D. W. L. MILO — VIERHOUTEN

POTVERTEREN

Een leuk spelletje, uit de tijd dat er nog gespaard werd. Een club maakte een gezamenlijke spaarpot. Elk der leden stortte daar wekelijks of maandelijks zijn aandeeltje in. En eenmaal per jaar ging de club de spaarpot omkeren, de pot verteren, opmaken. Na afloop was er niets van over — dan de leuke herinneringen en de vurige wil om van voren af aan te beginnen.

Vandaag is de spaarzin sterk gedaald. Er is een lelijk gezegde, dat eerst fluisterend uitgesproken — maar vandaag van de daken gepredikt wordt: je spaart je arm, maar je leent je rijk. En hoewel het sparen nog lang niet tot het nulpunt is gekomen — het is dikwijls het „sparen achteraf”, het afbetalen van reeds genoten goederen en diensten.

Maar het potverteren gaat door. „Het is zorgwekkend”, schreef het dagblad Trouw onlangs, „dat in het maatschappelijk debat de belangstelling voor verdelingsvraagstukken thans bijna allesoverheersend is en de produktieproblemen veelal worden verwaarloosd”. „Alsof datgene wat verdeeld moet worden vanzelf ontstaat en niet door voortdurende inspanning en slagvaardig reageren moet worden verkregen”.

—o—

De Telegraaf gaf onlangs het „sprookje van de kleine rode hen”. Het is volstrekt geen sprookje — maar een fabel. En als u hem niet hebt gelezen moet u dat alsnog doen.

Er was eens een kleine rode hen, die lekker liep te scharrelen op een boerenerf. Op een dag vond zij een paar graankorrels. Zij riep haar burens erbij en zei: „als we deze tarwe zaaïen, hebben we later brood om te eten. Wie wil mij met het zaaïen helpen?”

- Ik niet, zei de koe.
- Ik niet, zei de eend.
- Ik niet, zei de zeug.
- Ik niet, zei de gans.

„Dan doe ik het zelf wel”, zei de kleine rode hen. En zij hield woord. De tarwe kwam prachtig op en rijpte tot goudgeel koren.

„Wie wil mij helpen oogsten?”, vroeg toen de kleine rode hen.

- Ik niet, zei de eend.
- Dat valt buiten mijn bevoegdheden, zei het varken.
- Dat is te min voor een chef, zei de koe.
- Ik zou mijn werkloosheidsuitkering verliezen, sprak de gans.

„Dan doe ik het zelf”, antwoordde de kleine rode hen. En zij hield woord.

Tenslotte was alles klaar om brood te gaan bakken.

„Wie wil mij helpen?”, vroeg de kleine rode hen.

- Dat zou overwerk worden, zei de koe.
- Ik zou mijn bijstandsuitkering kwijtraken, mompde de eend.
- Ik ben een drop-out; ik rook liever hasj, trouwens ik heb nooit iets geleerd, gromde het varken.
- Moet ik nu als enige helpen bakken? protesteerde de gans; dat is discriminatie.

„Dan doe ik het zelf wel”, antwoordde de kleine rode hen.

Zij bakte vijf prachtige broden en toonde die trots aan de burens. Die wilden er allemaal wel een stukje van hebben, ja, zij eisten zelfs een rechtmatig deel. Maar de kleine rode hen zei: „Niks hoor. Ik kan ze best alle vijf op”.

- Walgelijke woekerwinst, gilde de koe.
- Kapitalistische uitzuiger, riep de eend.
- Ik eis gelijke rechten, schreeuwde de gans.
- En het varken knorde boos!

En de dieren schilderden demonstratieborden met het woord „hebberd” er op en liepen alsmear in kringen rond de kleine rode hen, terwijl ze haar lelijk uitscholden.

Stichting Anno 1970

(Jaarverslag door de voorzitter van de Stichting, Mr C. W. Bakker, uitgebracht op de Centrale Diakonale Conferentie te Enschede op 27-9-1975 gehouden.)

In het afgelopen jaar is de fase van voorbereiding en bezinning op de taak van de Stichting afgesloten. Het zal in de toekomst nog wel nodig zijn onze plannen op sommige punten te wijzigen, wanneer de omstandigheden daartoe aanleiding geven, maar verschillende onderdelen van ons werk, zoals we deze in onze beleidsnota hadden geformuleerd, zijn tot uitvoering gekomen. Wij mogen den Here danken, dat Hij ons dit in deze zo moeilijke tijden voor zijn kerk heeft mogelijk gemaakt. Wij realiseren ons steeds weer, dat ons werk onvoldoende bekendheid geniet bij de leden onzer kerken. Wij doen er zoveel mogelijk aan om dit euvel op te heffen. Wij zijn ons er echter wel

van bewust, dat een hulpverlenende instelling als die van ons, niet op publiciteit en het maken van naam uit moet zijn. „Doe wel en zie niet om” is ons devies.

Onze vroegere — en thans erevoorzitter — Prof. Veenhof heeft eens gezegd tijdens de opbouw van de in 1952 opgerichte en bij u welbekende „Stichting voor Gereformeerde Kinderbescherming”, dat het wel 5 jaar zou duren alvorens deze in de destijds ongedeelde vrijgemaakte kerken zou worden aanvaard. Het is daarom goed dat ik nog eens herhaal wat ik op dit punt het vorige jaar op de Centrale Diakonale Vergadering te Eindhoven gehouden, heb gezegd.

De in 1952 opgerichte Stichting had een belangrijke taak — in samenwerking met diverse overheidsinstanties en partikulieren — op het terrein van de zogenaamde „justitiële” kinderbescherming, waaruit in de eerste helft van deze eeuw het werk van dergelijke instellingen voor kinderbescherming hoofdzakelijk bestond. De materiële nood van grote delen der bevolking tot in het begin van de twintigste eeuw gaf daartoe aanleiding; deze nood stond in verband met de industrialisatie, kinderarbeid, slechte gezondheidszorg, het ontbreken van leerplicht en sociale voorzieningen. De uit 1952 stammende stichting was erkend als voogdij-, gezins-

voogdij en reklasseringsinstelling en had een tehuis voor het opvangen van minderjarigen, die op een of andere wijze, niet in hun eigen of ander gezin konden verblijven. Mede als gevolg van de kerkelijke moeilijkheden in 1967 en 1968 viel het bestuur van deze stichting uiteen. Om voor onze kerken haar rechten te behouden en het werk te blijven doen is toen de Stichting Anno 1970 in het leven geroepen. Voor onze stichting is in 1970 de start veel moeilijker geweest dan het begin van de vorige Stichting in 1952.

De eerste jaren gingen grotendeels heen met het bespreken van een te treffen regeling met degenen uit de andere Stichting, die onze bestuursleden niet meer als zodanig aksepteerden. Daar komt bij dat de kerken buiten verband met zoveel vragen het kerkverband en de onderlinge verhoudingen betreffende werden gekonfronteerd dat zij niet steeds adequaat hebben kunnen reageren op nieuwe ontwikkelingen, waardoor ook het ontstaan en bestaan van onze Stichting gemakkelijk op de achtergrond kon geraken. Ook de pogingen tot het aangaan van een samenwerkingsverband met de Vereniging voor Kinderbescherming van Chr. Ger. Diakonieën liepen voor ons enigszins teleurstellend af; hoewel zij ons in bepaalde gevallen wel hulp hebben kunnen verlenen, was het als gevolg van het kerkelijk karakter van de leden dezer vereniging (de diakonieën) in wezen voor hen

niet mogelijk een zodanig verband als wij wensten met ons aan te gaan.

(In aansluiting hierop kan ik u mededelen, dat wij in bespreking zijn met enkele initiatiefnemers over het deelnemen in een op te richten overkoepelende organisatie voor de kinderbescherming van de „Gereformeerde Gezindte” die zich op het terrein van de voogdij en gezinsvoogdij wil gaan bewegen).

U dient hierbij wel te bedenken dat de overheid praktisch geen erkenning (meer) geeft aan nieuwe instellingen op dit gebied, wanneer deze in haar ogen niet van voldoende invloed en omvang zijn, zodat tot stand brengen van een dergelijke organisatie, naast het bestaan van diverse natuurlijke bestaen en ogen wel zeer nutteloos in zijn werk zal gaan. In de loop der jaren is namelijk bij de overheid de overtuiging gegroeid, dat het voor haar financieel voordeliger en doelmatiger zal zijn het ontstaan van kleinere stichtingen, verenigingen e.d. op maatschappelijk terrein tegen te gaan. Daarnaast vatte de mening bij de overheid post dat een instelling zich meer op een bepaald onderdeel moest specialiseren, waardoor nieuwe stichtingen — indien zij al aan de gestelde eisen wat de omvang betreft zouden voldoen — niet tegelijk een erkenning als voogdij en reklasseringsinstelling zouden verkrijgen. Onze stichting heeft dan ook een zodanige erkenning niet! Maar

Toen er een vertegenwoordiger van de regering kwam kijken, zei hij tegen de kleine rode hen: „Je moet niet zo gulzig en hebberig zijn”.

„Maar ik heb het brood helemaal zelf verdiend”, zei de kleine rode hen.

„Precies”, zei de man van de regering, „dat is het prachtige systeem van het vrije ondernemerschap: iedereen op het erf hier mag net zoveel verdienen als hij zelf wil. Maar onze nieuwe voorschriften bepalen wel, dat de werkende arbeiders de opbrengst moeten delen met hen, die niet werken”.

En zij leefden allemaal lang en gelukkig. Ook de kleine, rode hen, die alsmaar liep te kakelen: „Ik ben dankbaar, o, wat ben ik dankbaar”.

Maar haar burens vroegen zich wel eens af, waarom ze nooit meer van dat lekkere brood bakte.

—o—

Met dit sprookje, beter gezegd fabel, is vrij duidelijk gemaakt waar het vandaag op aankomt. Want niet alleen wordt het sparen zeer bemoeilijkt (gemaakte rente wordt fiscaal belast); en niet alleen wordt het lenen bevorderd (betaalde rente geeft fiscale voordelen). Maar ook wordt de onderneming tot het uiterste belast en neemt het nationale potverteren angstwekkend toe. Een op de vijf arbeiders geniet momenteel van sociale voorzieningen; soms schommelt het ritme naar een op vier. De zwarte geldstroom, dat is de miljardenstroom, die aan het wakend oog van de fiscus ontsnapt, neemt chaotische omvang aan. De belastingdruk — zo is onlangs de minister van financiën voorgehouden — werkt het zwarte loon in de hand en is dolgedraaid. Met sterke drukvermindering zouden dezelfde belastingopbrengsten haalbaar zijn.

De topfiguren van negen nationale bedrijven, samen goed voor zo'n 1.1 miljoen werkers, hebben zich in een leesbare brief tot de ministerraad en het parlement gewend. Zij spraken hun diepe bezorgdheid uit over de Nederlandse volkshuishouding. Buiten de parlementaire weg om trachtten zij de regering te bereiken, opdat deze het roer zou omgooien: meer aandacht schenken aan het nationale product — minder aandacht aan het potverteren.

Dat is een merkwaardige zaak. Tot nu toe kon de regering kennisnemen van jaarverslagen en uitspraken uit de ondernemerswereld. Naast het politieke begrotingsdebat bestond de figuur van de president der Nederlandse Bank, die elk jaar een onafhankelijk oordeel over de nationale

economie placht te geven. Binnen de volksvertegenwoordiging waren er de min of meer deskundige sprekers, die hun aandeel aan de regerings-economie bijdroegen. Maar dat een groepje grote ondernemers, gedrongen door de nood der tijden, de regering in een open brief aanspreekt, is uniek bij mijn weten.

De reacties zijn niet erg moedgevend. Een van de brutaalste partijbonzen kraaide meteen: de zoveelste poging, om het kabinet-den Uyl de nek om te draaien! En, hoewel sommigen iets van de diepe zorg der ondernemers verstonden, spraken anderen: de heren moesten ons eens garanties geven voor voldoende arbeidsplaatsen, in plaats van aan winst te denken.

En zo worden de bordjes precies verhangen. Winst wordt als een onzedelijke zaak beschouwd. Hoewel winst, economisch gezien, nog altijd het rapportcijfer van de ondernemer voorstelt. En arbeidsplaatsen (bezet of niet bezet, met ijverige of met trage werkers — het doet niet meer ter zake) worden als het hoogste goed beschouwd. Als de ondernemer geen arbeidsplaatsen garandeert, wil de regering niet luisteren. Maar de moeilijkheid zit daar: dat, als de regering niet naar dit noodsein luistert, zowel de winst als de arbeidsplaatsen verdwijnen. En zowel ijverige arbeiders als degenen, die van de sociale voorzieningen leven, staan straks wellicht met lege handen.

Dat durven de rooie rakkers hun partijleden niet te vertellen. Daarom blijven ze potverteren. Daarom blijft het bij brood en spelen. En wie niet werkt — mag toch wel eten. Zo is de wet: dat de werkende arbeiders de opbrengst moeten delen met hen, die niet werken.

U kunt tenslotte vragen: hoe lang gaat dat potverteren door? Want in de „goede oude tijd” ging men huiswaarts, wanneer de pot op was. En vandaag zingen we: we gaan nog niet naar huis, nog lange niet. Het antwoord luidt: de pot is al lang op. We hebben de pot van onze kinderen al verteerd. En we zijn nu — langs de weg van nationale leningen en begrotingstekorten — bezig de pot van onze kleinkinderen op te maken. Hoeveel geslachten dit kan doorgaan? Daar is nog geen voldoende ervaring op dit punt, om gegronde voorspellingen te verrichten. Maar voorzover het zich laat aanzien gaat de kruik zo lang te water, tot zij barst. En dan horen we het wel.

Ik geloof, dat het de eerste opgave van christenen is: zich onbesmet te houden van deze ondergaande wereld. Maar de vrijheid, de gelijkheid en de broederschap van deze wereld... zijn zaken, waarmee Gods volk liever niet gezegend wordt.

dit belet haar niet ook op dit terrein — dus op dat van de justitiële kinderbescherming — hulp, steun en advies te geven aan hen die daarom vragen!

In deze tijd van voorbereiding is mede door al deze omstandigheden bij ons de visie gegroeid, dat nog veel meer dan voorheen het geval was, het accent moest komen te liggen op de **preventie**, dat wil zeggen op het zo vroeg mogelijk onderkennen van problemen, die zich in bepaalde gezinnen tussen ouders en kinderen, jeugdigen — en ook bij wat oudere — persoonlijk of met bepaalde groepen van minderjarigen, binnen de kerk kunnen voordoen. In deze tijd waarin een betrekkelijk kleine groep van kerken — zoals de onze — vooral wat de jeugd betreft, aan alle kanten openligt voor beïnvloeding van buitenaf, zijn de kansen aanmerkelijk groter dan voorheen, dat de jongere belangstelling voor de gemeente van Jezus Christus verliezen en dat zij hun heil elders gaan zoeken!

Zouden wij dan eerst actief moeten worden wanneer justitiële en kinderbeschermingsmaatregelen dreigen en er misschien al niet veel meer te redden valt? Het vorige jaar heb ik u de aanstelling van de heer Van der Molen, als jeugdconsulent aangekondigd.

In de advertentie, waarin sollicitanten voor deze functie werden opgeroepen, stond als taakomschrijving:

- Het in overleg met de desbetreffende gemeenten oplossen van leef- en aanpassingsmoeilijkheden van jeugdigen.
- Het waar nodig en gewenst assisteren bij de opbouw van het jeugdwerk in die gemeenten.

De jeugdconsulent is na 1 januari van dit jaar zijn werkzaamheden begonnen.

Verscheidene gesprekken met predikanten, jeugdouders, jeugdleiders en jongeren heeft hij achter de rug en daarbij is gebleken, dat na de scheuring in een aantal gemeenten het jeugdwerk in een impasse is geraakt en hoe nodig het is dat het jeugdwerk weer nieuwe impulsen verkrijgt. Waar nodig en gevraagd zijn adviezen gegeven. Daarnaast is duidelijk geworden, dat er een niet te verwaarlozen aantal leden onzer kerken is (dit kunnen zijn personen of gezinnen) die met zondige moeilijkheden met zichzelf en/of tegenover elkaar te kampen hebben, dat ze dringend hulp behoeven. In vele gevallen heeft onze jeugdconsulent adviezen en hulp kunnen geven en is er met Gods hulp een oplossing gevonden in een dikwijls uitzichtloze situatie. Wij worden overigens nog al eens gekonfronteerd met de voor ons bekende omstandigheid, dat er regelmatig algemene en juiste klachten over het gedrag van jongeren worden ingebracht, maar dat de aanwezige concrete nood van deze jonge mensen niet wordt opgemerkt, zo-

lang er geen hulpgevende instantie functioneert.

De jeugdconsulent heeft in een augustusnummer van „Opbouw” onder het opschrift „een half jaar jeugdconsulent” zijn ervaringen op beide terreinen aan de lezers bekendgemaakt.

Enige tijd geleden heeft de Stichting een woonhuis aangekocht. Een jong echtpaar met eigen kinderen heeft zich beschikbaar gesteld om als pleeggezin voor ons te gaan functioneren. Bij individuele en/of gezinsmoeilijkheden biedt de Stichting de mogelijkheid een beperkt aantal kinderen in dit gezin op te vangen. Het huis voor het verblijf van pleegkinderen bevindt zich in Apeldoorn.

Sinds kort worden wij — mede in verband met onze toenemende bekendheid — uitgenodigd op gemeentevergaderingen het een en ander over het werk onzer stichting te vertellen. De daarop volgende discussie werkt over en weer verhelderend ten aanzien van de aard en benadering van de vele menselijke problemen die zich voordoen in de huidige samenleving, waarbij de leden onzer kerken zo nauw zijn betrokken. Gedacht wordt niet alleen aan het doen functioneren van de vooral jeugdige leden van Christus' kerk tegenover elkaar, maar ook in het stimuleren en activeren van hun (en onze) opdracht tot het zijn van een zoutend zout op deze aarde. Moge de Heilige Geest ons hierin bijstaan en ons samenbinden tot

het duidelijk naar buiten herkenbare lichaam van Jezus Christus. Om onze doelstellingen beter bekend te maken, is er een folder samengesteld. Als bijzonderheid vermeld ik hierbij, dat op de proefdruk van deze folder als bestuursleden de namen van de broeders Dik en Van Doornen voorkwamen. In verband met hun leeftijd hebben zij op de eind oktober gehouden bestuursvergadering als bestuurslid van ons afscheid genomen. Van het begin af bij de oprichting in 1952 van de Stichting voor Gereformeerde Kinderbescherming, bij de uitstoting in 1969 als lid daarvan, als ook bij de tot stand koming en beleidsbepaling van de huidige Stichting Anno 1970, hebben zij de hitte des daags en de koude des nachts doorstaan. Zij hebben zich ieder op zijn terrein steeds voor het werk van jeugd- en gezinszorg ingezet. Broeder Dik, speciaal met zijn kennis en inzicht op sociaal terrein, broeder Van Doornen meer in het bijzonder ten aanzien van de financieel-economische en organisatorische problemen. Wij zijn hen erg dankbaar voor wat zij voor ons werk hebben gedaan en betekend. Wij wensen hen toe, dat God hen in hun levensavond nabij is en hun ogen gericht doet houden op ons aller Verlosser Jezus Christus.

C. W. Bakker, Utrecht

Boek- bespreking

Dr C. A. de Leeuw, **Kinderen van de rekening**. Christelijk onderwijs: een taak voor ouders en docenten. Uitgave Kok, Kampen. Prijs f 9,90.

Dr De Leeuw is rector geweest aan een middelbare school. Hij schrijft echter alsof hij nog dagelijks midden tussen de jongelui staat. Zijn betrokkenheid tot de jeugd, zijn vermogen in te voelen in wat haar bezielt en beweegt, en de bewogenheid waarmee hij de vragen en problemen van jonge mensen beschrijft en beantwoordt bewijzen dat hij nog volledig naast ze staat.

Dat blijkt ook wel uit de titel: **KINDEREN VAN DE REKENING**. Met hen bedoelt hij de schooljeugd van de middelbare scholen.

Daarover zegt hij het volgende: „In kerk en maatschappij worden vele vragen gesteld, komen vele problemen aan de orde, waar vorige generaties aan voorbij gegaan zijn. En juist deze zijn in een wirwar van informatie via boeken en brochures, pers, radio en t.v. steeds meer in het centrum van de belangstelling komen te staan. En deze zijn van zó uiteenlopende aard, spreken elkaar in en buiten de kerk zó grondig tegen, dat er weinig minder dan een doodgevaarlijke crisis losgebroken is. De kerken kunnen niet veel leiding geven, want kerkeraden, classes en synodes zijn niet altijd eensgezestes, en als zij dat al zijn: van een-en-dezelfde mening zijn zij maar zelden. Zij komen derhalve met moeite en pijn tenslotte tot antwoorden, die dertig of zestig jaar tevoren gesteld zijn. Maar inmiddels heeft de door techniek en medische wetenschap op drift gekomen maatschappij al weer totaal andere kwesties aan de orde gesteld: homofilie, abortus, euthanasie, nucleaire bewapening, verantwoordelijkheid voor onderontwikkelde gebieden etc. Ouders en school hebben te maken met kinderen en leerlingen, die nu onze school bevolken of deze nog niet zo lang geleden verlaten hebben. Naar hen moet de grootst-mogelijke zorg van ouders en school uitgaan.

Zij zijn immers — méér dan alle generaties die vóór hen waren — het kind van de rekening, van de onbetaalde rekeningen, die kerk en kerken nu eenmaal tegelijk gepresenteerd worden. De aloude vragen, die mensheid en Kerk van alle eeuwen zich telkens en telkens weer gesteld hebben, komen óók op hen af: wat de zin van ons bestaan is, in hoeverre ons lot en leven bepaald is, in hoeverre we van menselijke verantwoordelijkheid en schuld van Goddelijke gerechtigheid en verzoening kunnen spreken. Zij menen, dat de Kerk hierop antwoorden geeft, die eeuwen geleden zó en niet anders geformuleerd zijn, omdat deze destijds de meerderheid van de theo-

logen bevredigden, maar dat deze zó tijdgebonden zijn, dat er in de wereld van hier-en-nu weinig of niets mee te beginnen is.

Wanneer ouders en school de eindeloos herhaalde opmerking te horen krijgen: „Het zegt mij niets meer”, moeten zij zich realiseren, hoe erg Kerk en kerken te kort geschoten zijn die het zó ver hebben kunnen brengen, dat in de ogen van hun kinderen en leerlingen met die „HET” alles gezegd is. Zij hebben het gevoel, zonder dit niet-meer-aansprekende „HET” in een lege ruimte te staan. Ouders en school moeten er hier en telkens weer tegenover stellen, dat dit „HET” een uiterst beperkte, relatieve waarde heeft, dat er slechts één vraag van beslissende betekenis is: „Zegt HIJ mij niets meer?” En dat wij daarop van dag tot dag antwoord moeten geven. Ouders en school moeten niet alleen op de vragen van hun kinderen en leerlingen antwoorden, maar dit ook met onuitputtelijk geduld doen, blij, dat de vragen nog als-de-moeite-waard gesteld worden. En bij de beantwoording moeten zij zich niet tot een tijdgebonden casuïstiek laten leiden, maar als alpha en omega van alles wat zij zeggen naar Christus luisteren: die op onze vragen-van-

deze-tijd niet altijd concrete antwoorden geeft, maar dwars door alles heen de richting wijst. Verliezen we deze Weg, deze Waarheid, dit Leven, dit Licht der wereld uit het oog, dan bedreigt hen het eeuwenoude gevaar, dat zij de Bijbel hanteren als een boek waaruit men „schriftgegevens” put, waaruit men in paragrafen vastgelegde geloofsleer en levensbeschouwing opbouwt, die op alle religieuze en dogmatische vragen een afgerond antwoord geeft, alle raadsels oplost... terwijl Christus wel met Numeri, Spreuken en Nehemia méé mag spreken, maar niet meer DE WAARHEID is. Hoe dodelijk gevaarlijk dat is, heeft de kerkgeschiedenis met bloed en tranen voor ons vastgelegd. Op ouders en school, die hun kinderen en leerlingen willen wapenen tegen alles, wat in onze tijd tegen Christus in het geweer is, rust een zware taak:

samen met hen de weg terug gaan naar het geloof van de gemeente der apostelen, samen met hen tot een nieuw lezen en verstaan van de Schrift te komen, samen met hen aan Christus het eerste en het laatste woord te geven, in het vertrouwen dat Hij ons al-

tijd weer door doolhoven zal leiden, waarin onze geloofsbelijdenissen, dogmatieken, theologieën en levensbeseffen geen weg meer weten.”

Dit lange citaat geeft ongeveer het materiaal dat in een aantal hoofdstukken uitgewerkt wordt. Het loopt uit op een sterk pleidooi om samen met onze kinderen te komen tot een werkelijk begrip van hun geestelijke verwarring in het geroezemoes van deze tijd. En daarin hebben ouders en school elk hun specifieke taak. Ouders en school hebben de taak, hun kinderen wegwijs te maken in het labyrint van de elkaar tegensprekende theologische opvattingen, hen die steeds meer agnostisch wordende wereld te leren verstaan. En daarbij dient steeds weer de centrale vraag gesteld te worden: „Staat Christus borg voor wat we zeggen?” Of zijn we weer bezig met allerlei verborgen praemissen, op grond waarvan we tot onze conclusies kwamen? Zijn onze kinderen misschien opnieuw het kind van de rekening, dat we ze belasten met onze gedachten en niet met het Woord van Christus?”

De schrijver zet op dit punt het mes diep in het kerkelijk vlees — terwille van de kinderen. Want

G. VISEE — HAREN (Gr.)

Kanttekening

Kerk en kapitaal

Zo langzamerhand is de legende ontstaan, dat in de loop van de tijd de kerk altijd aan de verkeerde kant heeft gestaan, aan die van de rijken en niet aan de kant van de armen. Het wordt tijd dat er eens een beetje gedaan wordt aan de onmythologisering van deze mythe. De waarheid is, dat althans de pastorie de armoe van de armen heeft gedeeld. Wie het nog niet wist moet maar eens lezen wat Ina Seidel over de pastorie schreef in de laatste vier eeuwen: „Lennacker”. In het nederlands: „Twaalf nachten”. Hoe het een honderd jaar geleden toeging in een dorpspastorie in de Gelderse Achterhoek, ontdekten we onlangs. Lees maar mee:

„Als een vriendelijk buitentie ligt daar de pastorie, eenzaam in een boschrijk land waar oude hofsteden wegschuilen in 't geboomte, ver van het gedruisch der wereld.

Aan den noordkant staat de groote landbouwschuur, waar vier, vijf koeien in den stal zijn, want de dominee heeft een heele boerderij. Hijzelf is een man van studie en bemoeit zich niet met de bouwrij maar dominee's 'juffrouw' bestuurt haar en zoo gaat het heel goed. Als wij des Maandags naar de catechisatie gaan, in een lokaal van de Verwoldse school, zien we de oudste dochters, die al volwassen zijn, druk bezig met den veldarbeid, met wieden hooien, aard-appels rooien, beesten turen al

naar den tijd van 't jaar; ze staan aan de waschtoeb helpen bij het turflossen, zwaaien de tuurhamer, alles even handig.

's Zondags zijn het dames, maar in de week doen ze voor de beste boerenmeid niet onder. Des winters werd op de pastorie een mestbeest geslacht, zoo goed als bij de boeren... Met een klein traktement en een groot gezin kan de dominee zonder den landbouw niet leven. „Kinderen en boeken zijn de eenige rijkdom van een protestantsche pastorie”, is eens gezegd. Hoeveel goeds schuilt daarin. Er is wel geen armoede, maar de zorgen, die nauwer samenbinden dan overvloed, zijn er niet vreemd. De kinderen, die niet mogen deelnemen aan wereldsche vermaken, worden in aartsvaderlijke eenvoudigheid en huiselijkheid opgevoed. Zij groeien op in een atmosfeer van vroomheid en echte beschaving en zien levenslang met heimwee terug naar het plekje, waar het licht des Almachtingen zoo liefelijk het vaderlijk dak bescheen.

—o—

Daar vermaken wij ons op een mooien Juni-zondag, terwijl de rozen fleuren en de zomerwind fluistert in de hoge boomen om het huis. We zitten in het prieel en bekijken mooie prentenboeken. We spelen op een grasperk met houten ballen, die men door metalen beugels moet slaan. We zitten in de huiskamer en smullen van aardbeien met suiker. Een der dames speelt op de piano en de anderen zingen daarbij, och zoo mooi. Straks verstoppertje, 't heele huis door met al zijn gangen, kamers en hokjes en heerlijke schuilhoekjes. Door een half openstaande deur zie ik in een kamer, waar twee groote kasten vol boeken ter weerszij van den schoorsteen staan. Daar sluip ik binnen en kijk uit een verborgen hoek met ontzag naar die oude portretten aan den wand, maar het eerst naar die boeken, geen doode dingen, maar levende geesten die allen. Nog lang zweefde dat heiligdom voor mij uit als een schoon vizioen.”¹⁾

Zo was het in de zeventiger jaren der vorige eeuw in de pastorie van Laren in de Gelderse Achterhoek. In de tijd toen ds Jonker daar predikant was. De vader van Gerrit Jonker (1864-1924), later predikant te Leusden, Kralingen, Haarlem en Utrecht, waar hij, toen hij een lezing hield over Soren Kierckegaard plotseling overleed. Zijn broer was de bekende prof. dr A. J. Th. Jonker, hoogleraar te Groningen en ambtgenoot van de niet minder bekende prof. ir Van Dijk. De beide broers waren voorgangers van de ethische richting in de Hervormde kerk, vermaarde theologen en kenners-van-het-eerste uur van Soren Kierckegaard.

Déze mannen zijn geboren en getogen in de landelijke eenvoud van de Larense pastorie, waar de zusters voor 'de beste boerenmeid niet onder deden'.

Het heeft hun geen kwaad gedaan.

Zo was het in vele pastorieën op het land.

Toen in het begin van onze eeuw in de drentse venen de turfgravers weer eens staakten en de dominee van Klazinaveen voorbij een groep stalkers kwam, wilden sommigen deze 'als heer geklede persoon' lastig vallen. Ook al een kapitalist. Maar de voorstelling ging niet door. Andere stalkers staken er een stokje voor: 'Laat die kerel met rust; da's ook een arme donder' (ik citeer) 'en hij moet er nog een boordje van dragen ook.' Waar ook 'de man met de gouden ring aan de vinger' in de kerk mag gezeten hebben, op de preekstoel heeft hij maar zelden gestaan.

Over 'kerk en kapitaal' gesproken...

¹⁾ Ontleend aan: H. W. Heuvel 'Oud-Achterhoeksche Boerenleven', 6e dr. Deventer 1969, bl. 226/228. Koeien turen = koeien met een tuiertouw vastbinden aan een paaltje. Voor het in de grond slaan van zo'n tuurpaal werd de 'tuurhamer' gebruikt.

het geloof is zo weinig geïntegreerd in het leven, het geloof is niet het vasthouden aan een aantal waarheden, het is een diep vertrouwen in DE WAARHEID! Wij zijn er dan ook niet mee, als wij onze kinderen onze pasklare, theologisch-filosofisch verantwoorde antwoorden geven, als wij hen ons dogmatisch systeem, onze kerkelijke leerstukken als oplossing voor hun vragen meegeven. En evenmin voeden we hen echt op, als wij toegeven aan ons driftig verlangen, gereformeerde kerkmensen eigen, om knopen door te hakken en rationeel hanteerbare waarheden aan te bieden. Wij lopen steeds weer gevaar (en de jongste kerkhistorie levert de bewijzen ervan) dat ons beperkt intellect en onze eenzijdige oordelen ons in de weg staan. We beelden ons dan in dat het uitsluitend het lezen van de Schrift is, dat ons denken bepaalt, maar we hebben er intussen geen flauw idee van, dat in grote mate ons denken juist het lezen van de Schrift bepaalt. Wij hebben de neiging om over datgene, wat niet in ons denkpatroon past, één te lezen, of ongeduldig die hinderlijke woorden van ons wég te schuiven, vaak onbewust, onopzettelijk, maar het gebeurt. En de schrijver heeft volkomen gelijk als hij stelt dat hierdoor heel vaak het wederzijds begrip en de verdraagzaamheid-geboren-uit-voorzichtigheid tussen kerken en mensen bemoeilijkt wordt. Dit wrekt zich in het gezin, in de kerk en in de school, en richt grote schade aan bij onze kinderen op een leeftijd, waarop zich het denken aan het vormen is.

Het blijft in dit indringende boek niet bij deze scherpe analyse van de achtergronden. Naar aanleiding daarvan wordt een grote hoeveelheid praktisch materiaal besproken, en dan met name de concrete vragen, waarmee de jeugd de opvoeders tegemoet treedt. Dit is een heel sterk facet van het boek waarmee we allen onze winst kunnen doen.

Vragen als: heeft een mens nog zekerheid en hoe dan; kunnen wij beperkte mensen echt weten; welke zin heeft bidden nog in een technocratische maatschappij; wat moeten we met de erfzonde; hoe kunnen christenen in de kerken zo verdeeld zijn; hoe kunnen zij zich zo passief gedragen in deze tijd; wat moeten wij met een zo onrechtvaardige wereld; is het nog mogelijk te geloven aan Gods voorzienigheid? etc. worden onderzocht en geanalyseerd. Ieder die veel met de jeugd verkeert weet, dat dit geen modevraagjes zijn, maar dat vele jongeren hiermee rondtobben. Ook in onze kerken zijn ze er, die de kluts duidelijk kwijt geraakt zijn, en in kleding en gedrag daarvan getuigen. En het is eerlijk te erkennen dat wij als ouders, docenten en onderlingen vaak geen raad weten met hen en dikwijls hopeloos tekort schieten, omdat we wel voelen dat we met onze vaak traditioneel gekleurde denkpatronen hen niet meer bereiken kunnen.

Daarom vind ik dit boek voor allen die jeugd begeleiden, van zeer groot belang. Het zou voor aanstaande ambtsdragers een belangrijke steun kunnen zijn, als zij dit boek bestudeerden voordat zij hun huisbezoeken beginnen. Het kan ook uitstekend dienst doen als gespreksmateriaal voor groepen

ouders, die gezamenlijk zich over de opvoeding van hun kinderen willen beraden.

Wel verwacht ik, dat dit boek ons midden niet bij allen een gunstig onthaal vindt.

Dat komt, naar ik meen, omdat bij ons het gesprek nog beginnen moet over de stelling, die de schrijver geeft in zijn hoofdstuk GELOOF EN GELOVEN, KERK EN KERKEN: „Maar zoals in een gezin onder al het gekibbel de vraag, of iemand tot het gezin behoort, niet in geding is, zo is ook in de apostolische Kerk het tot-de-gemeente-behoren niet in het geding geweest, gegeven de centrale belijdenis: „Gij zijt de Christus, de Zoon van God”.

Het lichaam van Christus is ook door ons vanwege een steeds groter wordende spraakverwarring in stukken gescheurd. De strijd over het leerstuk der kerk is hiervan een triest bewijs.

„Christus spreekt niet over de Zijnen als verstandige lieden, leerlingen met een groot theologisch inzicht en godsdienstig besef, maar over „Wie in Mij gelooft, Mij zijn vertrouwen schenkt.”

Met dit citaat besluit ik de bespreking van een scherp, maar nergens polemisch, een irenisch maar nergens toegeeflijk boek, dat naar ik hoop velen aan het dóordenken zet.

G. J. Vrijmoeth

C. VEENHOF — KAMPEN

Persschouw

■ Vietnam en Mozambique

Zoals de lezers zich misschien nog wel herinneren heb ik in deze rubriek ook enkele malen Vietnam en Mozambique ter sprake gebracht. Ik waagde mij daarbij niet aan politieke beschouwingen. Ten opzichte van de kronkelwegen van de (veelal door en door verdorven) wereldpolitiek ben ik een leek. Maar ik vroeg wel aandacht voor de situatie van de kerk en de christenen in de opkomende vloed van het communisme.

Ik publiceerde o.a. een ontroerende brief van de voorzitter van de raad van Christelijke kerken in Vietnam. Daarin schreef deze dat hij geen enkele illusie had over wat de kerk te wachten stond indien de communisten aan de macht zouden komen, maar dat de christenen besloten hadden te blijven en een eventueel martelaarschap te aanvaarden. Dezer dagen publiceerde de Osservatore Romano het bericht dat de activiteiten van priesters, bisschoppen in Vietnam waren verboden. En hoe zal het er met de eens zeer bloeiende protestantse kerken voor staan?

In een officieel verslag over de toestand van de kerk in Noord-Korea na bijna twintig jaar communistisch regiem las ik — het stond in een bulletin van de G(eref.) O(ecumenische) S(ynode) — „the church has disappeared”: de kerk is verdwenen. In Noord-Korea waren vroeger ook bloeien-

Terloops...

Levensvreugd

In het Rijksmuseum Vincent van Gogh hangt o.a. het schilderij, dat Van Gogh in oktober 1885 maakte: de opengeslagen bijbel met een kaart in een kandelaar en daarnaast het boek van Emile Zola „La Joie de vivre” (Levensvreugd).

Voor Van Gogh was dit schilderij min of meer een nieuw begin. Zelf zegt hij er van, dat aan een bepaalde manier van schilderen een eind is gekomen. Tevoren probeerde hij naar zijn mening te veel de natuur te volgen om, als dit niet lukte, „stil uit (de) palet te scheppen om dan te ontdekken, dat de natuur er mee klopt.” Het schilderij van de bijbel maakte hij in één dag.

Een mooi schilderij om te zien, een triest schilderij als je de achtergrond kent. Want Van Gogh tekende deze twee boeken (de bijbel én het werk van Zola) niet „zo maar”. De bijbel ligt volgens zijn eigen toelichting opengeslagen bij Jasaja 53, het bekende hoofdstuk over het komende lijden van de Messias.

Mag ik enkele gedeeltes aanhalen?

„Geminacht en gemeden werd hij door de mensen, geminacht en niet de moeite waard beschouwd. Hij werd doorstoken om onze weerspannigheid, dank zij zijn striemen is er voor ons genezing.

... op hem heeft Jahwe laten neerkomen de schuld van ons allen. Waarlijk, als een zoenoffer gaf hij zijn leven.

Omwille van het doorstane lijden zal hij het licht mogen zien...”

Een boodschap uit de bijbel, die reden geeft om blij te zijn. Dank zij

de striemen van de Here Jezus is er voor ons genezing, dank zij zijn dood is er voor ons leven, dank zij zijn lijden is er voor ons vreugde. Maar van deze levensvreugde heeft

Vincent van Gogh in zijn omgeving niet zoveel gemerkt. In de pastorie van Nuenen — zijn vader was predikant — heeft hij wel kennis gemaakt met een streng Christendom, een stoer Calvinisme. En zo werd de godsdienst voor hem geen vreugdevolle, maar een droevige zaak.

Zó werd ook de bijbel, waaruit hij zo vaak had horen voorlezen en die hij ook zelf wel gelezen had, voor hem een boek, waarover hij wel met eerbied spreken kon, maar dat hem verder toch niets deed. Dat lag niet aan de bijbel, ook niet aan de boodschap in die bijbel. Het lag wel aan de wijze waarop mensen die bijbel in hun leven hebben „vertaald”.

En zo zocht Van Gogh zijn troost bij Zola, die in „Levensvreugd” een heel andere wereld tekent, een leven van plezier, echter zonder bijbel, zonder Jasaja 53.

Zo is dit schilderij van Van Gogh eigenlijk een aanklacht, een aanklacht aan het adres van allen, die van het Christen-zijn een zwartgallige zaak hebben gemaakt. Ook een aanklacht aan het adres van allen, die ook vandaag nog aan het geloof zijn blijdschap ontnemen en het zo tot een stuk ongelof maken. Zullen we eens wat vrolijker kijken in onze kerkdiensten?, eens wat blijer avondmaal vieren, eens wat vreugdevoller zingen? 't Zal onze kinderen goed doen. En laten we niet te bang zijn dingen te doen die we vroeger niet deden. Laten onze kinderen ons niet het verwijt hoeven te maken, dat we hen een star, een stoer, een strak christendom hebben geleerd en voorgedronken. Denk eens aan dat schilderij van Van Gogh.

P. C. van Wijk, Zaltbommel

de kerken. Ik denk vaak aan wat een Koreaanse christen die ik goed kende en met wie ik veel contact had mij meer dan eens zei: „Men beseft in het Westen niet hoe wreed het Aziatische communisme is.”

Het is een huiveringwekkende gedachte dat vele christenen door hun steun aan de communisten hebben meegewerkt aan de vervolging van hun broeders en zusters in het verre Oosten.

Ook over Mozambique schreef ik enkele malen. O.a. citeerde ik een jubelend telegram dat de leider van de Frelimo Machel naar Moskou zond om Sovjet-Rusland geluk te wensen bij de herdenking van de communistische revolutie van 1917. Daarin verklaarde hij: Uw strijd is onze strijd en onze de uwe. Ook de Frelimobeweging werd op grote schaal door kerken en christenen gesteund.

Onlangs kon men in de pers een paar berichten lezen over Mozambique. Vooreerst dat Machel, nú president van de republiek, verklaarde dat Mozambique een „puur marxistische” staat zou worden. En voorts kwam dezer dagen uit Lorenzo Marques dit bericht:

„De regering van Mozambique heeft een aantal openbare inrichtingen in staatsbeheer genomen. President Samora Machel heeft op een bijeenkomst in Lorenzo Marques tot 80.000 toehoorders gezegd dat de staat alle particuliere scholen, ziekenhuizen en instellingen van missie en zending overneemt. Alle advocatenkantoren zijn met onmiddellijke ingang gesloten. Artsen mogen geen particuliere praktijk meer uitoefenen, ook de begrafenisinstellingen vallen onder de maatregelen. Presi-

dent Machel noemde leraren, artsen en advocaten „sociale parasieten en verraders”. Studeren heeft volgens hem slechts ten doel kapitalistische beroepen te vormen waarmee het volk kan worden uitgebuit.”

Het volgende knipte ik uit het Centraal Weekblad:

„Onlangs schreef Gerard van der Horst in Hervormd Nederland over zijn bezoek aan de volksrepubliek Mozambique

Over kerk en staat merkte hij o.a. op: 'Op 24 juli zorgde Samora Machel voor het eerste spektakelstuk. In de eerste maand na de onafhankelijkheid hadden de regeringsleiders over de praktische realisering van hun politieke programma gezweven. Toen sprak Samora Machel een felle rede uit waarin hij de rol van de kerken in het verleden hield en voorts een nationalisering van het onderwijs en de gezondheidszorg aankondigde. De volgende dag was deze nationalisering door militaire bezetting een feit

Voor sommige protestantse kerken, waaronder de presbyteriaanse kerken van Mozambique kwam deze stap hard aan. Zij voelde zich verraden, omdat zij zich in het verleden juist met de revolutie vereenzelvigd had. Zoals een predikant mij vertelde: 'Wij zijn niet zozeer geschokt door het feit van de nationalisering, maar wel door de wijze waarop dit geschied is en de beschuldigingen die aan het adres van alle kerken geuit zijn.'

Bovendien hadden de Presbyteriaanse en Methodistische kerken in febr. van dit jaar al ten overstaan van de overgangsregering hun bereidwilligheid uitgesproken tot overgave van hun school- en ziekenhuis-complexen. Het heeft er daarom alle schijn van, dat er een polarisatie tussen kerk en staat plaatsvindt waarbij ook de mohammedaanse gemeenschap betrokken is. Missiescholen werden door de

president gekarakteriseerd als instellingen waar men de 'wildten' enig onderwijs verschaft. Bovendien stak Samora Machel de waarschuwendende vinger uit naar imperialistische manoeuvres die onder het mom van religie bedreven zouden worden. Daarnaast wil het Frelimo de rol van de kerk terugdringen binnen de muren van het kerkgebouw. Geen inmenging in politieke zaken. De mobilisering van de massa is uitsluitend voorbehouden aan het Frelimo. Bij de kerken leeft de bange vrees voor een grote beperking van het godsdienstig leven, hoewel de godsdienstvrijheid grondwettelijk gewaarborgd blijft."

Laat niemand zich verwonderen over deze gang van zaken. Is het in heel of half kommunistisch geregeerde landen ooit anders gegaan?

En laat ook niemand zich verwonderen dat kerken en christenen, direct of indirect hebben meegewerkt aan het creëren van de huidige situatie.

Wie de belabberde houding van vele kerken en christenen ten opzichte van het Nationaal Socialisme in de jaren dertig van nabij heeft meegemaakt heeft het zich verwonderen over een houding van kerken en christenen als boven gesignaleerd volledig verleerd.

Kerknieuws

Beroepen te Steenwijk (bij akklamatie) ds H. van Ommen te Arnhem.

Eck en Wiel — Het werk van de stichting l'Abri Nederland is de laatste tijd zo uitgebreid, dat besloten is een tweede predikant aan te trekken. Naast ds W. G. Rietkerk treedt in mei a.s. ds B. Wielenga te Marknesse in dienst van genoemde stichting. Ds Wielenga is voornemens 18 april a.s. afscheid te nemen van de kerk te Marknesse.

Ds J. Stuij — Het adres van ds J. Stuij is thans: Molenkamp 11, Urk, tel. 05277-2626.

Ds D. K. Smit — Ds D. K. Smit te Vlaardingen zal waarschijnlijk op 16 mei a.s. intrede doen te Dalfsen en te Zwolle. Definitief kan

nog niets worden vastgesteld, omdat er momenteel nog geen woning in Dalfsen beschikbaar is.

Naar de Landelijke Vergadering:

De vergadering van de kerken in de regio-Arnhem, d.d. 10 januari jl. te Velp gehouden, vaardigde de volgende brs. af naar de landelijke vergadering te Kampen: Voor 7 febr. a.s. ds C. P. Plooy te Ede en ds E. Zwarteveen te Doesburg/Velp c.a., br. P. Gort en br. De Stigter. Voor 6 maart a.s. ds F. van Deursen te Apeldoorn en ds H. van Ommen te Arnhem en de brs. Puttenstein en Bos. Als reserve voor de predikanten ds A. Beeftink te Neede/Aalten-Winterswijk en als ouderling br. Vos. De voortgezette vergadering van de classis Alkmaar-Zaandam, gehouden d.d. 7 jan. jl. te Alkmaar, vaardigde als primi af: ds J. C. Janse te Zaandam en br. Balt te Oostzaan; als secundi: ds J. H. Veeffkind te Krommenie en br. Kamstra te Hoorn. De kerken van Wieringermeer en Wormer eenden hun eigen afgevaardigden.

Amsterdam-Centrum — Uit de kerkeraadsvergadering van 5 en 12 jan. jl. „Naar aanleiding van een brief van de scriba van de vrijgem. geref. kerk in Noord en mede op verzoek van ds J. F. van Hulsteijn, komt diens positie als emeritus-predikant van Nieuwendam-Amsterdam-N. ter sprake. Omdat het „grondgebied" van deze kerk na „haar" overgang naar de Chr. Geref. kerk ter plaatse ressorteert onder onze kerk, zijn wij graag bereid aan beider verzoek te voldoen om ds Van Hulsteijn als emeritus-predikant aan onze gemeente te verbinden. Over enkele details in genoemde brief zal nadere informatie worden gevraagd.

Hoorn — Van de kerkeraad van de gereformeerde kerk (syn.) is een schrijven ontvangen, waarin wordt verzocht om gezamenlijk een bespreking te houden met betrekking tot het evangelisatiewerk. Br. Broer zal, zo luidt het kerkeraadsverslag d.d. 13 jan. jl., contact opnemen en een datum voor deze vergadering afspreken.

Mutatie blauwe boekje

Amsterdam-West — Praeses kerkeraad: G. Dijkema, Lod. van Deijsselstraat 105, tel. 132031. Aantal leden: 107 bel. en 68 doopleden (par 1-1-'76).

Oproep aan jongelui van 18 jaar en ouder

Er zijn gelukkig heel wat plaatsen waar de Vrijgemaakt Geref. Kerken en de Chr. Geref. Kerken samen present zijn met het evangelie op campings en vakantiecentra.

Heel wat jongelui uit bovengenoemde kerken hebben zo samen getuigd van hun Heiland.

Ook dit jaar zijn er weer jongens en meisjes nodig voor dit mooie werk.

De Koördinatiecommissie voor het werven en plaatsen van teamleden, in opdracht van Deputaten

voor Evangelisatie der Chr. Geref. Kerken, wil jullie helpen een plaats te vinden waar je kunt werken. De werkperiode is van 26 juni—7 aug.

Vraag een aanmeldingsformulier aan, waarop je kunt onderstrepen de weken en de plaatsen van je voorkeur.

Het adres is: J. O. Schouten, Diezestraat 87, Enschede, tel. 053-322630 (graag van 18.00-19.00 uur).

PLAATS UW FAMILIEBERICHTEN IN DIT BLAD

Ons vakantie-reisplan 1976 OOSTENRIJK

Deze unieke Jongerenreis naar het Bregenzerwäld gaan wij dit jaar weer doen voor de 17de keer.

Door de vele aanvragen gaan wij dit jaar meer reizen organiseren; door verandering van boerderij in het bergdorp Schwarzenberg biedt ons dit meer comfort; en volop te genieten van het prachtige „Vorarl-gebergte".

Bij de prijs is alles inbegrepen, verzekering, bustocht, etc.

De data zijn als volgt:

21 juni t.m. 30 juni	f 425,—
1 juli t.m. 10 juli	f 425,—
12 juli t.m. 21 juli	f 425,—
26 juli t.m. 4 aug.	f 425,—
9 aug. t.m. 18 aug.	f 425,—

Wintersport bij genoeg deelname.

23 dec. 1976 t.m. 4 januari 1977 f 555,—.

Folders op aanvraag.

Aanmelden bij de kampleider

Jan Wijnsma,
Langgrouwsterwei 39 - Nijkerk (O.D.) Post Metslawier
tel. 05192-293

VERSCHENEN:

de tweede druk van:

Brood in Bethlehem

door Drs H. de Jong

Zes preken over het boek Ruth.
70 pagina's houtvrij papier. Prijs f 6,90
Omslagontwerp Marc de Klijn.

Verkrijgbaar bij de boekhandel en rechtstreeks bij:

Uitg. Buijten & Schipperheijn - Amsterdam

Valkenburgerstraat 106 — Postgiro 22960

(Denk bij rechtstreekse bestellingen aan de portokosten ad f 1,30).

Voor al uw

handels- en familie drukwerk - boeken en folders

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN"

Nooitgedacht 3 — Zeist

Redaktieleden

Drs H. de Jong
Mr. dr J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds E. R. Postma
Ds H. Smit
Dr H. E. S. Woldring

Adres van de Redactie

K. Muller
H. Pootlaan 242,
Alkmaar
Telefoon 072-16767

Advertenties en druk

Drukkerij
„Steenbergen",
Nooitgedacht 3, Zeist
Tel. 0 3404 - 12452

Abonnementsprijs:

f 30,— per jaar of
f 16,— per half jaar.
Buitenland f 40,— p.j.
of f 57,50 p. luchtpost

Giro 40 49 45

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen: uiterlijk tot 15 november.

Geref. Persvereniging „Opbouw"

Abonnementenadministratie

Merelthoven 273
Capelle aan den IJssel
Tel. 010 - 50.41.78

Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.